

Angol szaknyelvi képzés gyakorló könyvtárosoknak a Könyvtári Intézetben

Nem egyedi jelenség Európában, hogy könyvtárosainknak angol nyelvi továbbképzésre van szüksége. Olaszországban* már 2007-ben szerveztek angol nyelvi továbbképzést könyvtárosoknak, a páduai egyetemi könyvtár dolgozói számára. Felismerték a felsőoktatásban egyre nagyobb számban megjelenő idegen anyanyelvű hallgatók igényeit, akiknek az angol közvetítő nyelvként szolgált.

A csehországi MOLIN könyvtáros képzési központ által kialakított irányelvekben egyértelműen szerepel a könyvtárosok angol nyelvi ismereteinek a fejlesztése.**

A Könyvtári Intézet 2007-ben vette fel a kapcsolatot a British Council magyarországi irodájával annak érdekében, hogy a Német szaknyelvi tanfolyam könyvtárosok részére elnevezésű akkreditált képzés mellett lehetőséget biztosítson a magyar könyvtárosoknak angol nyelvű ismereteik felfrissítésére, elmélyítésére is.

Az angol szaknyelvi tanfolyam tematikáját a magyarországi British Council Library egyik vezetője, Kovácsné Eördögh Rita és a British Council Language School akkori vezetőtanára, Richard Rooze állította össze. Kovácsné Eördögh Rita gyakorló könyvtárosként és a British Council budapesti könyvtára által létrehozott GatewayUK pontokon keresztül jól ismerte a megyei könyvtárak akkori humán erőforrás lehetőségeit. Maga is több éven keresztül szervezte és vezette a megyei könyvtárak GatewayUK felelőseinek éves továbbképzését.

A Könyvtári Intézet által indított képzés fő célja az volt, hogy fejlessze a legalább középfokú angol nyelvtudással rendelkező kollégák kommunikációs készségét, segítsen a már megszerzett ismereteik felfrissítésében, a könyvtári szakszargonban használatos kifejezések bevésésében.

A képzés 60 órás volt, mely 45 kontakt órát és 15 óra otthoni felkészülést tartalmazott. Általában hetente egy alkalommal 7 vagy 8 órában zajlott az oktatás, de volt olyan képzési alkalom is, amikor két-három egymást követő napon tartottuk az órákat. A képzés teljes egészében angol nyelven zajlott; tematikája három részre bontható. Az első részében a résztvevők a különböző könyvtártípusokhoz kap-

* Fontanin, Matilde: Developing an English course for in-service librarians. The advantage of blended learning. = Library Management, 2008. Vol. 29. No. 8/9. 777–788. p.
<http://www.emeraldinsight.com/journals.htm?issn=0143-5124&volume=29&issue=8/9&articleid=1751938&show=html>

** Prókai Margit: Kitekintés a könyvtárosok iskolán kívüli képzésére a Cseh Köztársaságban (ismertetés). = Tudományos és Műszaki Tájékoztatás, 2005. 11–12. sz.
http://tmt.omikk.bme.hu/show_news.html?id=4258&issue_id=467

csolódó kifejezéseket, könyvtári munkafolyamatokat tanulmányozták oktatói irányítással. Megismerkedtek különböző angolszász példákkal, projektekkal. A rész lezárásaként pedig önálló prezentációt mutattak be saját munkaterületükről vagy a könyvtárról, ahol dolgoztak. A második egységben a magyarországi könyvtárakhoz befutó brit témájú kérések megválaszolásában igyekeztek az oktatók segítséget nyújtani. A résztvevők olyan, elsősorban internetes oldalakat ismerhettek meg, amelyek folyamatos figyelemmel kíséréssel naprakész információt tudnak adni mindennapi munkájuk során. A harmadik rész mind a szóbeli, mind az írásbeli kommunikációs készségek fejlesztését segítette. Könyvtári környezetbe helyezett szituációs gyakorlatokon keresztül, valós problémákat „játszottak” el a résztvevők angol nyelven. Ilyenek a beiratkozáshoz kapcsolódó helyzetek, vagy a segítségnyújtás, de ide tartoznak a késedelmi díjak körüli párbeszéd is. A szóbeli kommunikáció kapcsán érintették a telefonos információadást is. Az írásbeli készségek gyakorlásánál a hivatalos levélforma kritériumait tekintették át a résztvevők, kiemelve a ma már sokkal gyakrabban használt, e-mailben történő levelezést.

Az első *Angol szaknyelvi tanfolyam könyvtárosok részére* elnevezésű képzést 2008 novemberében indította el a Könyvtári Intézet. Annak érdekében, hogy minél szélesebb körben vehessenek részt könyvtárosok a nyelvi képzésen, a Szegedi Tudományegyetem Klebelsberg Kuno Könyvtárral együttműködve egy évvel később, 2009 októberében Szegeden is megkezdődött a képzés.

A budapesti képzési helyszínen 2008 és 2013 között 8 alkalommal, összesen 103 kolléga volt jelen. A résztvevők relatív többsége, 31 százaléka megyei vagy városi könyvtárban dolgozott, jelentős a szakkönyvtárban dolgozók (29%) és a felsőoktatási könyvtárban dolgozók aránya is (26%), a nemzeti könyvtár munkatársai a résztvevők 6 százalékát tették ki. A fennmaradó 8 százalékot múzeumok, levéltárak dolgozói alkotják, illetve volt olyan kolléga is, aki a tanfolyam ideje alatt nem rendelkezett munkahellyel. A képzésen résztvevők angol nyelvi felkészültsége összességében jó volt, bár minden csoportról elmondható, hogy a tanfolyamra való jelentkezéskor megszabott angol középfokú nyelvvizsgával vagy a későbbiekben az online szintfelmérő kitöltésével igazolt nyelvtudása nem volt egyenletes. A mindenkorai oktatók számára a legnagyobb kihívást mindig az jelentette, hogy a képzés összes résztvevőjét megszólaltassák, a közös munkába mindenkit egyformán vonjanak be.

A Könyvtári Intézet távoktatási felületén a tanfolyam résztvevői számára jelzőszóval védett hozzáférést biztosítottunk az oktatók által készített anyagok eléréséhez.

A szegedi Klebelsberg Könyvtárban 2009 és 2013 között 5 alkalommal tudtuk elindítani a képzést, összesen 54 fő részvételével. A szegedi helyszínen a résztvevők többségét (78%) az egyetemi könyvtár munkatársai tették ki, bár a Somogyi-könyvtár munkatársai is bekapcsolódtak a helyi képzésbe. A szegedi helyszínen az oktatók is az egyetemi könyvtár munkatársai voltak, így a képzést nagyon jól tudták a helyi igényekhez igazítani.

2013-ban az *Angol szaknyelvi tanfolyam könyvtárosok részére* elnevezésű képzés akkreditációja lejárt. Ez jó alkalmat adott arra, hogy a képzésben oktatók, a tanfolyamfelelős és a felnőttképzésért felelős vezető levonja az elmúlt öt év ta-

pasztalatait. A hozzánk érkezett visszajelzések alapján átfomáltuk és kibővítettük az angol szaknyelvi képzés tematikáját, és a közeljövőben benyújtjuk a Könyvtári Akkreditációs Szabizottsághoz – bízva a pozitív elbírálásban.

A képzés továbbra is 60 órás lesz, de a kontakt órák számát megnöveltük 50-re, amelyet 10 óra otthoni munka fog kiegészíteni. Az oktatói visszajelzések és a szakirodalomban olvasott nemzetközi tapasztalatok alapján a képzést igyekszünk elnyújtani, hogy a tanulási, gyakorlási időszak minél hosszabb legyen. Terveink szerint az első héten két egymást követő napon lennének az órák, majd ezt követve heti egy alkalommal, amelyhez minden esetben otthon megoldandó feladatok kapcsolódnak. Így a résztvevők hat hét alatt végeznék el a képzést. Az első hét egymást követő két napja arra ad lehetőséget, hogy a résztvevőkben lévő félelmeket – „Nem merek megszólalni, biztos az én nyelvtudásom a legrosszabb” – és gátlásokat oldjuk, illetve a nyelv intenzív használatával segítjük a régebben használt készségek felszínre kerülését. A képzés tematikájába ennek érdekében 4 órában *Bevezető kommunikációs gyakorlatokat* építettünk be. Ezt követi majd a könyvtár-típusokat, munkaterületeket és projekteket bemutató, feldolgozó blokk. Ebben a részben a hangsúly a folyamatos kommunikáción kívül a szókincsbővítésen lesz. Itt sajátíthatják el a résztvevők a könyvtárban használatos szakkifejezéseket, munkafolyamatokhoz kapcsolódó szakzsargont. Továbbra is a tanfolyam része az előző időszakban elsajátított szavak és kifejezések segítségével egy prezentáció készítése és bemutatása, viszont kibővítettük a képzést a prezentációs technikák elsajátításával is. A képzés utolsó részében olyan brit forrásokat ismerhetnek meg a résztvevők, amelyek a mindennapi tájékoztatási feladatokban segíthetik őket, illetve a könyvtári kommunikációra tesszük a hangsúlyt, amelyet valós szituációkba helyezünk.

Bár Magyarországon nem készült még felmérés a könyvtárosok idegennyelvtudásáról, de nagy általánosságban elmondható, hogy a könyvtárosok nyelvtudási kompetenciájának erősítése Magyarországon is szükségszerű, amelyhez a Könyvtári Intézet által indított *Angol szaknyelvi ismeretek könyvtárosoknak* (Special English Studies for Librarians) elnevezésű új akkreditált programmal szeretnénk hozzájárulni. A képzést a Könyvtári Intézetbe beérkezett igények szerint, de legalább évente egyszer szeretnénk indítani.

Gaálné Kalydy Dóra